

LLIBRES REBUTS

ARASA BARBERÀ, JOSÉ (2016): *Apuntes históricos sobre la villa de Chert*. Benicarló: Onada Edicions (Biblioteca xertolina, 2), 518 p.

Aquest nou volum publicat per la gent d'Onada presenta el subtítol d'*Edició dels manuscrits, notes i índexs*. Es tracta d'una curiosa edició de Mª Milagros Cárcel Ortí, Josep Meseguer-Carbó i Joan Antoni Micó Navarro, amb un *Estudi introductori* de Josep Meseguer-Carbó i un *Pròleg* de Vicent Pons Alós. La relació dels principals epígrafs de les dues parts fonamentals del llibre, l'estudi introductori (I) i l'edició (II), dona una idea de la seua vàlua: [I. *Estudi introductori*] 1. *Josep Arasa Barberà: el rector i l'historiador-recopilador de dades*; 2. *Els arxius de la vila de Xert*; 3. *Els manuscrits de Josep Arasa Barberà: importància i descripció*; 4. *Fonts i bibliografia*; 5. *Criteris de transcripció i edició*. [II. *Edició del manuscrit, sic*] 1. *Cultures anteriors a la cristiana*; 2. *Conquesta de Chert por los cristianos. Jurisdicción que ejerció sobre dicho pueblo la orden de los hospitalarios y de San Juan de Jerusalem*; 3. *Funcionarios públicos, baile, justicia y jurados. Época moderna*; 4. *Fundación de la orden de Montesa. Relación cronológica de sus grandes maestros. Lugartenientes de Montesa*; 5. *Antiguo templo parroquial. Construcción de la actual iglesia parroquial y capilla de la comunión*; 6. [El clero de Xert]; 7. [Visites pastorals]; 8. [Confraries, almoïna del rector Cherta per casar donzelles i documents sobre la parròquia i la vila de Xert]; 9. [Festa i ermita de sant Vicent Ferrer]; 10. [Llibres sacramentals]; 11. [La família Calduch-Feliu]; 12. [Llegats testamentaris, capítols matrimonials i altres escriptures]; 13. [Notícies d'altres pobles]. Uns Índexs onomàstics, antroponímic i toponímic, guien la consulta de l'obra. Les dues dedicatòries parlen de la memòria del cor: *A mossèn Josep Arasa Barberà, in memoriam, per haver salvat de l'oblit una part important de la història local*. [V] *I a tot el poble de Xert, perquè pugua conèixer millor el seu passat*. [Nota del C. de R.]

BALLESTER JULIÀ, Miquel (2013): *Habitatges tradicionals. Característiques arquitectòniques, tipològiques i constructives dels habitatges en sòl rústic a Mallorca*. Palma: Universitat de les Illes Balears, 376 p.

El llibre es fa ressò de la norma del Pla Territorial de Mallorca per saber si un edifici es pot rehabilitar o ampliar partint d'un habitatge existent. Fruit de recórrer les possessions i cases rústiques de l'illa, acompanyat del propietari, de l'"amo" o presentant-se "com un extern", l'autor descriu barraques, cases d'amos i de senyors, camins d'accés a la finca, tipus de portals, dependències d'un habitacle (cuina, escuradors, gerrer, escudeller, xemeneies, llenyer, rebost, dormitoris, etc.), il·lustrats amb nombroses fotografies en colors i dibuixos, i a voltes enriquits amb la corresponent documentació. Es tracta d'un estudi exhaustiu del tipus de *Wörter und Sachen*, però més detallat i aprofundit (tipus de finestrons, d'expandits, d'estaques, de fermadors, etc.), d'un gran interès pel lèxic recollit (*escassera, naia, lladalt, paret verda*, etc.). Un estudi molt valuós de caràcter arquitectònic, cultural i lingüístic. [Nota del C. de R.]

COROMINES, Joan (2013): *Diccionari etimològic essencial de la llengua catalana*. Badalona: Fundació Pere Coromines / Ara Llibres, 3 vols.

Es tracta d'una "versió compendiada" del *Diccionari etimològic i complementari de la llengua catalana (DECat)*, de Joan Coromines, que, com l'obra de referència, en deu volums, comprèn el lèxic comú, i mostres dialectals i antigues de la llengua, amb alguns detalls de pronúncia i de normativa, amb clara voluntat de selecció de dades i simplificació del contingut. Així, el mot *badia* del *DECat*, que comprèn 222 línies en diferents columnes, es redueix a 13 línies en el *Diccionari essencial*. La labor simplificadora ha estat portada a terme per Josep Ferrer, Joan Pujadas i Joan Ferrer, col·laboradors de Coromines i que també foren els autors de l'Índex del *DECat* (X, 2001), pel qual hem de felicitar-los efusivament. L'obra va precedida de sengles pròlegs d'Artur Mas, aleshores president de Catalunya, i d'Antoni Vives, president de la Fundació Pere Coromines, així com de dues presentacions, una d'Albert Manent, interessant per la història de la gestació del *DECat* i el paper que hi va tenir Cahner, i una altra, de Josep Ferrer, curador de l'obra, que n'explica l'organització. El *Diccionari* va precedir, en el seu primer volum, de les abreviatures, les notacions fonètiques i la bibliografia, apartats paral·lels als del *DECat*, del qual l'obra ressenyada és un complement útil per a aquells lectors que no vulguin perdre's en els seus comentaris erudits i a voltes enfarfegosos; no s'hi han actualitzat les propostes etimològiques. Veg. el comentari següent. [Nota del C. de R.]

COROMINES, Joan (2014): *Itineraris*. Pròleg i edició de Josep Ferrer i Joan Pujadas. Fundació Pere Coromines, 607 p.

Transcripció de les 457 excursions fetes per Joan Coromines entre el 1932 i el 1954, sol o acompanyat (de Batista Roca, Nicolau d'Olwer, etc.), d'originals, escrits a mà o mecanoscrits, que ocupen 1.384 quartilles. La finalitat era procedir, a partir d'aquestes notes de viatge, a l'elaboració d'una guia turística de Catalunya; als inicis, a causa de la dictadura de Primo de Rivera i de l'ofegament del catalanisme, el projecte no amagava, per consell de Macià, una finalitat paramilitar («fem exercicis de tir de les 10'15 a les 11.15», p. 255) que s'estroncà amb el complot de Garraf arran del qual Coromines va marxar a França. En el primer bloc els itineraris són generalment extensos i amb gran precisió, fins dels horaris («En essent-hi al fons [del torrent de la Rabassada], en un punt on raja un poc d'aigua, m'aturo, des de les 2.05 a les 3.28, per dinar», Sant Iscle de les Feixes, 25 abril 1931, p. 255); després del 1934, les narracions són abreujades. I posteriorment s'hi afegeixen excursions fetes a Madrid i Suïssa, arran de la seva ampliació d'estudis, i a l'Argentina i Estats Units, amb motiu del seu exili. Només ocasionalment algunes tenen una vinculació amb la lingüística (tesi doctoral sobre l'aranès, mapes de la Generalitat). El llibre, il·lustrat amb una selecció de fotografies, comprèn dues parts: I. Itineraris; II. Llista numerada d'excursions, classificada per anys, i que es completa amb una nòmina dels companys d'excursió dels quals es presenta un breu esbós biogràfic. Una magnífica edició de J. Ferrer i J. Pujadas, que ens fa conèixer la passió de Coromines pel senderisme, la seva meticulositat descriptiva i el seu patriotisme. [Nota del C. de R.]

COROMINES, Joan (2016): *Diccionari etimològic manual de la llengua catalana*. Badalona: Fundació Pere Coromines / Ara Llibres, 548 p.

Es tracta d'una versió manual del *Diccionari etimològic i complementari de la llengua catalana (DECat)*, de Joan Coromines, «una eina d'ajut, puntual i urgent, de la persona que el consulti, alhora que una invitació a aprofundir en la informació etimològica més extensa del *DECat*», que, a diferència del diccionari matriu, organitza la massa lèxica amb ordenació alfabètica; això vol dir que, per exemple, el mot *mantenir* no s'inclou dins l'entrada *tenir*, com fa el *DECat*, sinó que té una entrada pròpia.

Aquest *Diccionari manual* presenta una extensió més reduïda (548 pàgines), amb eliminació d'algun mot d'ús restringit (per ex., *busnada*) enfront del *Diccionari essencial* (unes 1.300 pàgines en 3 volums); i així, l'entrada *badia*, que comprenia 13 línies en l'*Essencial*, ara sols en presenta 7 en el *Manual*. Una i altra versió no ofereixen cap novetat en el contingut. Veg. el comentari anterior. [Nota del C. de R.]

PESCE VICH, Miquel (2016): *Diccionari multilingüe d'Eivissa i Formentera*. Espanya: Antonio Pesce Serra, 637 p.

Es tracta d'un diccionari que recull lèxic d'Eivissa amb la seva traducció al castellà, l'anglès, el francès i l'alemany, idea que no és estrany que ocorregués a un professor d'idiomes, com és l'autor, Miquel Pere Pesce Vich (Alger, 1942 - Sant Antoni de Portmany, 2009), fill de pare francès i mare eivissenca. Enamorat de la parla de l'illa, des que hi va arribar el 1962, va anar recollint pacientment unitats lèxiques, generals i específiques de l'illa, a partir de converses, completades amb la consulta d'obres com l'*Enciclopèdia d'Eivissa* —que ell va impulsar—, el *Diccionari català-valencià-balear (DCVB)* d'Alcover-Moll, el *Diccionari de la llengua catalana* de l'Institut d'Estudis Catalans i el valuós recull d'Enric Ribes, complementari del *DCVB*. Els mots elencats són d'àmbit general (*braç, vestit, veta, volta*, etc.) o restringits a l'eivissenc (*poltronyar, baldraca, borrida, espírga, guiada, mimes, sanut*, etc.), amb variants formals (*xerxa/xarxa, xíndria/xíndri*, etc.), de les quals es respecta la iodització (*badai*) i l'africació (*brometjar*). La traducció a les diverses llengües, revisada per Petra Höntzsch, no ha presentat problemes en el cas de la major part d'unitats, però ha calgut fer equivalències perifràstiques en el cas de mots de contingut semàntic específic, com *acipar-se, borrida*, etc. Malgrat la manca de formació lexicogràfica de l'autor (entrada de diferents persones d'un mateix verb, equivalència en català normatiu d'alguns mots dialectals, etc.), estem davant un esforç molt meritori, que els forans inquirits per la variació lingüística apreciaran; també podria ser el punt de partida per a diccionaris inversos (francès-eivissenc, alemany-eivissenc, etc.) que serien útils per a aquells que, instal·lats a Eivissa, es volen familiaritzar amb la seva modalitat catalana. [N. del C. de R.]

SAMPER, Emili (ed.) (2016): *The Myths of the Republic: Literature and Identity*. Kassel: Edition Reichenberger, 242 p.

Aquest volum —que constitueix el número 5 de la col·lecció «Estudis Catalans»— és, com explica al pròleg Magí Sunyer, de la Universitat Rovira i Virgili, una iniciativa del Grup de Recerca Identitats en la literatura catalana, que inclou estudiosos de diverses universitats i institucions de Catalunya i del País Valencià. Conté tretze contribucions relacionades amb alguns aspectes del republicanisme dels segles XIX i XX, vistos a través de poetes (com Anselm Clavé, Cels Gomis o Apel·les Mestres), d'autors teatrals de diversos indrets, i de novel·listes (Narcís Oller, Puig i Ferrer, Odó Hurtado o Jesús Moncada). Rossend Arús, personatge multiforme, és objecte de dos treballs complementaris. Altres dos treballs són dedicats a les escriptores durant la Segona República i a la folklorista Sara Llorens. [N. del C. de R.]